

Національна академія правових наук України
Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
АВТОРСЬКОГО ПРАВА УКРАЇНИ:
*практикум***

**Київ
Інтерсервіс
2020**

УДК 347.(77+78)

*Рекомендовано вченою радою Науково-дослідного
інституту інтелектуальної власності НАПрН України
(протокол № 11 від 10 грудня 2019 р.)*

Актуальні проблеми авторського права України : практи-
кум / Штефан А. С.; НДІ ІВ НАПрНУ. К. : Інтерсервіс, 2020.
44 с.

ISBN 978-966-999-067-9

Цей практикум підготовлено відповідно до програми навчальної дисципліни «Актуальні проблеми авторського права України». Він містить програму курсу, плани лекцій, практичних занять і самостійної роботи, рекомендовану літературу до кожної теми та перелік запитань для самоконтролю, що сприятиме вивченню авторського права України та його актуальних проблем.

УДК 347.(77+78)

Друкується в авторській редакції

ISBN 978-966-999-067-9

© Науково-дослідний інститут інтелектуальної
власності НАПрН України, 2020
© Штефан А. С., 2020

ЗМІСТ

Вступ	4
Список рекомендованих джерел для вивчення курсу	8

Змістовий модуль 1.

Парадигма авторського права в цифрову епоху

Тема 1. Авторське право та його джерела	11
Тема 2. Загальна характеристика і види об'єктів авторського права	13
Тема 3. Об'єкти, які не мають авторсько-правової охорони	17
Тема 4. Виникнення і здійснення авторського права	18

Змістовий модуль 2.

Правовий статус суб'єктів авторського права

Тема 1. Суб'єкти авторського права	20
Тема 2. Особисті немайнові права автора	21
Тема 3. Особливості майнових авторських прав	23
Тема 4. Обмеження майнових прав автора	26
Тема 5. Строк дії авторського права.....	29
Тема 6. Розпорядження правами на твір.....	30

Змістовий модуль 3.

Актуальні проблеми захисту авторського права

Тема 1. Види порушень авторського права	34
Тема 2. Форми і способи захисту авторського права	37

ВСТУП

Навчальна дисципліна «Актуальні проблеми авторського права України» вивчається аспірантами Науково-дослідного інституту інтелектуальної власності II року навчання.

Курс розрахований на поглиблене вивчення механізму авторського права, правового регулювання відносин у сфері створення і використання творів, отримання необхідних навичок щодо кваліфікації результатів інтелектуальної творчої діяльності, умов їх правової охорони, порядку і способів захисту особистих немайнових та майнових авторських прав.

Предмет курсу складають: основні принципи авторського права і його джерела, характеристика об'єктів авторського права, специфіка правової охорони особистих немайнових і майнових авторських прав, особливості способів використання творів, істотні умови договорів про розпорядження майновими авторськими правами, форми і способи вільного використання творів, види порушень авторського права і способи його захисту.

Метою вивчення навчальної дисципліни є глибоке засвоєння знань щодо правової охорони результатів інтелектуальної творчої діяльності, правового регулювання відносин, що виникають у зв'язку з їх створенням та використанням, захисту особистих немайнових і майнових авторських прав.

У результаті вивчення навчальної дисципліни аспірант повинен **знати:**

- науково-теоретичні та законодавчі положення про авторське право;
- сутнісні характеристики та умови правової охорони творів;
- особливості правового статусу суб'єктів авторського права;
- види обмежень майнових авторських прав;
- істотні умови і порядок укладення договорів про розпорядження майновими авторськими правами;
- основні види порушень авторського права;
- основні способи захисту особистих немайнових та майнових авторських прав;

вміти:

- кваліфікувати види об'єктів авторського права;

-
- визначати суб'єктів авторського права;
 - встановлювати дозволені межі використання творів;
 - давати характеристику видам договорів у сфері авторського права;
 - оцінювати наявність та характер порушення авторського права;
 - застосовувати нормативно-правові акти для прийняття обґрунтованих рішень у спірних відносинах, що виникають у зв'язку із створенням та використанням творів.

Навчальна дисципліна «Актуальні проблеми авторського права України» включає 3 змістовних модулі, які охоплюють 12 тем (див. таблицю 1).

При проведенні лекцій з метою здійснення наочних ілюстрацій та забезпечення засвоєння матеріалу використовуються мультимедійні презентації та аудіовізуальна продукція, проводиться робота в групах. На семінарських заняттях відбувається розв'язання ситуаційних завдань, розбір та вирішення кейсів.

Контроль знань аспірантів проводиться у таких формах: експрес-опитування, доповідь (повна відповідь на питання), доповнення відповіді, вільна дискусія, виконання індивідуального завдання, вирішення задач.

Оцінювання знань аспірантів здійснюється за результатами реалізації методів контролю знань на семінарських заняттях.

Максимальна кількість балів, яку аспірант може набрати за результатами поточного контролю, становить 60 балів. Максимальна кількість балів, яку аспірант може набрати за результатами підсумкового контролю, становить 40 балів. Загальна максимальна кількість балів за результатами вивчення дисципліни може становити 100 балів (див. таблицю 2).

Таблиця 1

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин								
	денна форма					заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі			
л		п	с.р.	л		п	с.р.		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	
Змістовий модуль 1. Парадигма авторського права в цифрову епоху									
Тема 1. Авторське право та його джерела	2		4					2	
Тема 2. Загальна характеристика і види об'єктів авторського права	2	2				2	2		
Тема 3. Об'єкти, які не мають авторсько-правової охорони	2		2					2	
Тема 4. Виникнення і здійснення авторського права	2		4					2	
Разом за змістовим модулем 1	8	2	10			2		6	
Змістовий модуль 2. Правовий статус суб'єктів авторського права									
Тема 5. Суб'єкти авторського права	2	2				2		2	
Тема 6. Особисті немайнові права автора	2		4					4	
Тема 7. Особливості майнових авторських прав	2	2				2		2	
Тема 8. Обмеження майнових прав автора	2		4					4	
Тема 9. Строк дії авторського права	2		2					2	
Тема 10. Розпорядження правами на твір	2		4					2	
Разом за змістовим модулем 2	12	4	14			4		16	
Змістовий модуль 3. Актуальні проблеми захисту авторського права									
Тема 11. Види порушень авторського права	2		4					4	
Тема 12. Форми і способи захисту авторського права	2	2				2		2	
Разом за змістовим модулем 3	4	2	4			2		6	
Усього годин	24	12	28			8	2	28	

Загальна максимальна кількість балів

Поточний контроль та самостійна робота											Підсумковий контроль (екзамен)	Сума	
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2						Змістовий модуль 3			
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	40	100
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5		

Форми контролю знань на лекціях і семінарських заняттях та їх оцінка:

- експрес-опитування — до 3 балів;
- доповідь (повна відповідь на питання) — до 5 балів;
- доповнення відповіді — до 2 балів;
- участь у дискусії — до 2 балів;
- виконання індивідуального завдання — до 5 балів;
- вирішення задачі — до 5 балів;
- мінімальний бал за участь в семінарському занятті — 1.

Шкала оцінювання:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену	для заліку
90–100	відмінно	зараховано
82–89	добре	
74–81		
64–73	задовільно	
60–63		
35–39	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0–34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Список рекомендованих джерел для вивчення курсу

Для вивчення курсу рекомендується перелік нормативно-правових актів, що регулюють сферу авторського права, та базової спеціалізованої літератури, котра охоплює основні його аспекти. До кожної теми пропонується перелік додаткової літератури, ознайомлення з якою сприятиме поглибленню знань щодо особливостей правового регулювання відносин, які виникають у зв'язку із створенням та використанням творів, захисту авторського права та його актуальних проблем.

Основні нормативно-правові акти:

1. Конституція України, прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. ВВР. 1996. № 30. Ст. 141.

2. Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів, Паризький Акт від 24 липня 1971 р., змінений 2 жовтня 1979 р.

3. Всесвітня конвенція про авторське право, прийнята у 1952 році і переглянута у 1971 році.

4. Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності, прийнята 15 квітня 1994 року.

5. Договір Всесвітньої організації інтелектуальної власності про авторське право від 20 грудня 1996 року.

6. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, підписана 21 березня 2014 року (політична частина) і 27 червня 2014 року (економічна частина).

7. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року № 435-IV.

8. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07 грудня 1984 року № 8073-X.

9. Кримінальний кодекс України від 05 квітня 2001 року № 2341-III.

10. Закон України «Про авторське право і суміжні права» від 23 грудня 1993 року № 3792-XII.

11. Закон України «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні» від 16 листопада 1992 року № 2782-XII.

12. Закон України «Про телебачення і радіомовлення» від 21 грудня 1993 року № 3759-XII.

13. Закон України «Про видавничу справу» від 05 червня 1997 року № 318/97-ВР.

14. Закон України «Про кінематографію» від 13 січня 1998 року № 9/98-ВР.

15. Закон України «Про архітектурну діяльність» від 20 травня 1999 року № 687-XIV.

16. Закон України «Про розповсюдження примірників аудіо-візуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних» від 23 березня 2000 року № 1587-III.

17. Закон України «Про театри і театральну справу» від 31 травня 2005 року № 2605-IV.

18. Закон України «Про культуру» від 14 грудня 2010 року № 2778-VI.

19. Закон України «Про ефективне управління майновими правами правовласників у сфері авторського права і (або) суміжних прав» від 15 травня 2018 року № 2415-VIII.

Базова література для вивчення курсу:

1. Бенгли Л., Шерман Б. Право интеллектуальной собственности. Авторское право: учебник. Пер. с англ. В. Ф. Вольфсона. Санкт-Петербург: Юридический центр Пресс, 2004. 535 с.

2. Близнак И. А., Леонтьев К. В. Авторское право и смежные права. Москва: Проспект, 2011. 416 с.

3. Дозорцев В. А. Интеллектуальные права: Понятие. Система. Задачи кодификации: сборник статей. Москва: Статут, 2005. 416 с.

4. Дроб'язко В. С., Дроб'язко Р. В. Право інтелектуальної власності: навч. посібник. Київ: Юрінком Інтер, 2004. 512 с.

5. Інтелектуальне право України / за заг. ред. Яворської О. С. Тернопіль: Підручники і посібники, 2016. 608 с.

6. ІТ-право: теорія та практика: навч. посіб. / за ред. Є. О. Харитонов, О. І. Харитонові. Одеса: Фенікс, 2017. 472 с.

7. Липшиц Д. Авторское право и смежные права / пер. с фр. Москва: Ладомир; Издательство ЮНЕСКО, 2002. 788 с.

8. Основи інтелектуальної власності: навч. посібник / О. П. Орлюк (кер. авт. кол.), А. О. Кодинець, Ю. В. Носік та ін.; за ред. О. П. Орлюк. Київ: Інтерсервіс, 2016. 382 с.

-
9. Право интеллектуальной собственности. Т. 2. Авторское право: учебник / под общ. ред. Л. А. Новоселовой. Москва: Статут, 2017. 367 с.
10. Право интеллектуальной собственности: учебник / И. А. Близнац, Э. П. Гаврилов, О. В. Добрынин и др.; под ред. И. А. Близнаца. Москва: Проспект, 2011. 960 с.
11. Право інтелектуальної власності: навчальний посібник / Еннан Р. Є., Кулініч О. О., Мазуренко С. В., Менсо І. В., Романадзе Л. Д. Київ: Алерта, 2016. 492 с.
12. Право інтелектуальної власності: підручник / О. І. Харитонова, Є. О. Харитонов, Т. С. Ківалова, В. С. Дмитришин, О. О. Кулініч, Л. Д. Романадзе та ін.; за заг. ред. О. І. Харитонової. Київ: Юрінком Інтер, 2016. 540 с.
13. Право інтелектуальної власності: підручник. За заг. ред. Булеци С. Б., Чепис О. І. Ужгород: РІК-У, 2019. 488 с.
14. Правове забезпечення сфери інтелектуальної власності в Україні в контексті європейської інтеграції: концептуальні засади: монографія / за наук. ред. О. П. Орлюк. Київ: Лазурит-Поліграф, 2010. 464 с.
15. Сергеев А. П. Право интеллектуальной собственности в Российской Федерации: Учеб. 2-е изд., перераб. и доп. Москва: ТК Велби, 2003. 752 с.
16. Судариков С. А. Интеллектуальная собственность: монография. Москва: Издательство деловой и учебной литературы, 2007. 796 с.
17. Судариков С. А. Основы авторского права. Минск: Амалфея, 2000. 511 с.
18. Теоретико-прикладні проблеми кодифікації законодавства у сфері інтелектуальної власності: монографія / кол. авторів; за наук. ред. О. Орлюк. Київ, НДІ ІВ НАПрНУ, Лазурит-поліграф, 2011. 326 с.
19. Хохлов В. А. Авторское право: Законодательство, теория, практика. Москва: Городец, 2008. 288 с.
20. Штефан А. С. Авторське право і суміжні права: особливості правової охорони, здійснення та захисту: монографія. Київ: Інтерсервіс, 2017. 150 с.

Змістовий модуль 1

ПАРАДИГМА АВТОРСЬКОГО ПРАВА В ЦИФРОВУ ЕПОХУ

Тема 1. Авторське право та його джерела

Поняття, сутність і призначення авторського права. Авторське право в об'єктивному і суб'єктивному розумінні. Місце авторського права у правовій системі України. Предмет і метод правового регулювання відносин, пов'язаних із створенням і використанням творів. Основні етапи становлення і розвитку законодавства у сфері авторського права. Міжнародні договори України у сфері авторського права. Особливості застосування Угоди про асоціацію як джерела авторського права. Основні положення Цивільного кодексу України та законів України щодо правового регулювання відносин, пов'язаних із створенням і використанням творів.

Питання для самоконтролю:

1. Якою є мета правового регулювання в авторському праві?
2. Що означає авторське право в об'єктивному і суб'єктивному розумінні?
3. До якої галузі права належить авторське право і чому?
4. Які законодавчі акти є основними джерелами авторського права?
5. Якими є основні положення Бернської конвенції про охорону літературних і художніх творів?

-
6. Як можна охарактеризувати Всесвітню конвенцію про авторське право?
 7. Які особливості авторського права визначені в Угоді про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності?
 8. З якою метою укладений Договір Всесвітньої організації інтелектуальної власності про авторське право і які його основні положення?
 9. Які особливості дії має Угода про асоціацію як джерело авторського права?
 10. Які основні положення у сфері авторського права містить Цивільний кодекс України?
 11. Яку роль у правовому регулюванні відносин, пов'язаних із створенням і використанням творів, відіграє Закон України «Про авторське право і суміжні права»?
 12. Які положення, що стосуються авторського права, містяться в інших законодавчих актах України?

Додаткова література за темою:

1. Биркович Т. І. Становлення міжнародно-правової охорони авторського права і суміжних прав у сучасних умовах державотворення. *Порівняльно-аналітичне право*. 2018. № 1. С. 81–85.

2. Вахонева Т. М. Вплив міжнародного права на формування та правову охорону авторських і суміжних прав в Україні. *Альманах міжнародного права*. 2016. Вип. 11. С. 12–22.

3. Дроб'язко В. Всесвітня конвенція про авторське право 1971 р. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2017. № 3. С. 27–31.

4. Дроб'язко В. С. Історичні й теоретичні аспекти Бернської конвенції про охорону літературних і художніх творів: монографія. Київ: Інтерсервіс, 2018. 124 с.

5. Дроб'язко В. Конвенційна охорона авторських прав у Бернській і Всесвітній конвенціях. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2017. № 2. С. 18–25.

6. Дроб'язко В. Становлення Всесвітньої конвенції про авторське право. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2017. № 5. 17–21.

7. Майданик Л. Функції авторського права: поняття і зміст. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 3. С. 14–18.

8. Нікончук А. М. Україна і угода про торгові аспекти прав інтелектуальної власності: міжнародно-правові ризики та переваги. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. Серія: Юридичні науки. 2013. № 4 (81). С. 100–106.

9. Чибісов Д. М. Правова природа угоди про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності (ТРИПС). *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Право. 2012. Вип. 19. Т. 2. С. 154–157.

10. Штефан А. Деякі проблеми застосування Угоди про асоціацію як джерела авторського права України. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2019. № 1. С. 5–16.

Тема 2. Загальна характеристика і види об'єктів авторського права

Поняття і характерні риси твору як об'єкта авторського права. Сутність творчої діяльності. Характеристика художньої, наукової і технічної творчості. Оригінальність і новизна в авторському праві. Роль об'єктивної форми вираження твору в набутті ним правової охорони. Співвідношення ідеї і форми вираження твору.

Поняття й ознаки аудіовізуального твору. Специфіка правової охорони бази даних. Веб-сайт як об'єкт авторського права. Сутність картографічних творів. Особливості правової охорони комп'ютерної програми. Поняття та види літературних творів. Музичний твір і текст до музичного твору. Характерні ознаки мультимедійного твору. Пластичні твори, що стосуються географії, геології, топографії, техніки, архітектури та інших сфер діяльності. Твори архітектури, містобудування і садово-паркового мистецтва. Характеристика творів образотворчого мистецтва: скульптура, картина, малюнок, гравюра, літографія, твір художнього дизайну. Особливості правової охорони творів, створених для сценічного показу, та їх постановок (драматичний твір, музично-драматичний твір, пантоміма, хореографічний твір, театральна постановка). Твір ужиткового мистецтва як об'єкт авторського права. Специфіка усного твору. Фотографічний твір та твір, виконаний способом, подібним до фотографії. Частина твору, що має самостійне значення (оригінальний персонаж, оригінальна назва твору). Умови

правової охорони похідних творів. Особливості перекладу як виду творчої переробки. Характерні риси складених творів. Службові твори в системі об'єктів авторського права.

Питання для самоконтролю:

1. Як співвідносяться між собою твір та об'єкт авторського права?
2. За яких умов твір одержує правову охорону?
3. Що означають оригінальність і новизна у творчості?
4. Яке значення має об'єктивна форма вираження твору?
5. Як характеризуються художня, наукова і технічна творчість?
6. Якими є основні риси аудіовізуального твору?
7. Яким є порядок авторсько-правової охорони баз даних?
8. Чим веб-сайт вирізняється серед інших творів і до якого виду творів він може відноситися?
9. Який правовий режим поширюється на комп'ютерну програму?
10. Що таке літературний твір та які його види?
11. Як співвідносяться музичний твір і текст до музичного твору?
12. Які особливості має мультимедійний твір?
13. Як характеризуються пластичні твори?
14. Які форми вираження може мати твір архітектури, місто-будування, садово-паркового мистецтва?
15. Якими є види творів образотворчого мистецтва?
16. В чому полягають особливості правової охорони творів, створених для сценічного показу, та їх постановок?
17. Які ознаки має твір ужиткового мистецтва?
18. Чим усний твір відрізняється від письмових творів, призначених для виконання/читання вголос?
19. Як співвідносяться фотографія і фотографічний твір?
20. Яка частина твору може отримувати авторсько-правову охорону?
21. Чи є підстави вважати твори, що створюються в мережі Інтернет, окремим видом творів (так званими «мережевими» творами)?
22. Які ознаки характеризують похідні твори?
23. Які види творчих переробок можуть охоронятися авторським правом?

-
24. Чи виникає похідний твір, якщо особа замінює окремі слова у тексті первинного твору на синоніми?
 25. Що таке складений твір?
 26. Яким є правовий режим службових творів?
 27. Як охороняються об'єкти, що відповідають ознакам твору і не передбачені у законодавчому переліку об'єктів авторського права?
 28. Чим відрізняються ідея, на основі якої створено твір, і форма вираження твору?

Додаткова література за темою:

1. Бурило Ю. П. Веб-сайт як інформаційний ресурс та об'єкт права інтелектуальної власності. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Право. 2015. Вип. 34 (2). С. 67–70.

2. Венедіктова І. В. Авторське право на елементи літературного твору у комп'ютерній відеогрі. *Право України*. 2018. № 1. С. 91–102.

3. Глотов С. Правовий режим творів у цифровому середовищі: загальнотеоретичні засади. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2017. № 2. С. 93–99.

4. Еннан Р. Загальні засади правового регулювання інтелектуальної, творчої діяльності. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2015. № 6. С. 10–23.

5. Заніна Т. А., Копитько А. П. Персонаж як самостійний об'єкт авторського права. *Теорія і практика судової експертизи і криміналістики*. 2016. Вип. 16. С. 276–382.

6. Зеров К. Особливості правової охорони шрифтів правом інтелектуальної власності. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2018. № 3. С. 13–24.

7. Кисельова О., Рисенко О. Основні тенденції правового регулювання творів, створених у процесі виконання трудових обов'язків науково-педагогічним працівником, в Україні та у світі. *Підприємство, господарство і право*. 2016. № 1. С. 30–35.

8. Коваль І. Ф., Савчук К. О. Авторсько-правова охорона результатів творчості фанатів творів літератури і мистецтва. *Наука і правоохорона*. 2018. № 4. С. 295–304.

9. Майданик Л. Поняття оригінальності твору в авторському праві: досвід ЄС, України та інших зарубіжних країн. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 10. С. 32–36.

10. Майданик Л. Поняття та межі об'єктивної форми вираження твору: аналіз європейського та українського підходів. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2019. № 1. С. 94–100.

11. Мацкевич О. Веб-сайт: визначення поняття та можливості правової охорони з позиції авторського права. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2017. № 6. С. 32–38.

12. Петренко І. Охорона та захист авторських прав на назву літературного твору. Судова практика в Україні й інших країнах. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2018. № 1. С. 16–26.

13. Петренко І. Правова характеристика літературного твору як об'єкта авторського права. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2014. № 6. С. 40–47.

14. Петренко С. А. Охорона комп'ютерної програми як об'єкта інтелектуальної власності: теорія і практика: монографія. Київ: Лазурит-Поліграф, 2011. 172 с.

15. Тарасенко Л. Об'єкти авторського права у цифровому середовищі. *Вісник Львівського університету*. Серія юридична. 2019. Вип. 68. С. 231–239.

16. Харитоновна О. І. Літературні та наукові твори як об'єкти авторських прав. *Часопис цивілістики*. 2016. Вип. 21. С. 100–104.

17. Штефан А. Феномен творчої діяльності в авторському праві. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2018. № 4. С. 5–13.

18. Штефан А. С. Об'єкти авторського права: короткий огляд їх сутності. Питання інтелектуальної власності: збірник наукових праць. Вип. 14. Київ: Інтерсервіс, 2017. С. 44–54.

19. Штефан А. С. Похідні твори — складні об'єкти авторського права. Питання інтелектуальної власності: збірник наукових праць. Вип. 7. Київ: Лазурит-Поліграф, 2009. С. 62–80.

20. Янчук Ю. Авторсько-правова охорона програмного забезпечення в Україні. *Підприємництво, господарство і право*. 2016. № 9. С. 105–108.

Тема 3. Об'єкти, які не мають авторсько-правової охорони

Загальна характеристика об'єктів, які не мають авторсько-правової охорони. Повідомлення про новини дня або поточні події, що мають характер звичайної прес-інформації. Твори народної творчості (фольклор). Офіційні документи, видані органами державної влади у межах їх повноважень, та їх офіційні переклади. Державні символи України. Державні нагороди. Символи і знаки органів державної влади, Збройних Сил України та інших військових формувань. Символіка територіальних громад. Символи та знаки підприємств, установ та організацій. Грошові знаки і проекти грошових знаків. Розклади руху транспортних засобів, розклади телерадіопередач, телефонні довідники та інші аналогічні бази даних, що не відповідають критеріям оригінальності.

Питання для самоконтролю:

1. За яким критерієм розмежовуються твори і об'єкти, які не охороняються авторським правом?
2. В яких випадках повідомлення про новини дня або поточні події можуть одержувати авторсько-правову охорону?
3. Чому твори народної творчості не можуть охоронятися авторським правом?
4. Чим відрізняється фольклор від обробок фольклору?
5. Як з точки зору авторського права співвідносяться грошові знаки і проекти грошових знаків?
6. У яких випадках розклади руху транспортних засобів, розклади телерадіопередач можуть відноситися до об'єктів авторського права?

Додаткова література за темою:

1. Великорода О. М., Вовк А. А. Правовий режим об'єктів народної творчості. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2015. Вип. 3 (9). С. 30–34.
2. Закон України «Про державні нагороди України» від 16 березня 2000 року № 1549-III.

3. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21 травня 1997 року № 280/97-ВР.

4. Закон України «Про центральні органи виконавчої влади» від 17 березня 2011 року № 3166-VI.

5. Закон України «Про судоустрій і статус суддів» від 02 червня 2016 року № 1402-VIII.

6. Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань» від 15 травня 2003 року № 755-IV.

7. Рекомендації про збереження фольклору Генеральної конференції ООН з питань освіти, науки і культури від 15 листопада 1989 року.

8. Указ Президента України № 551/2006 від 20 червня 2006 року «Про символіку, яка використовується у Збройних Силах України».

Тема 4. Виникнення і здійснення авторського права

Момент виникнення авторського права. Презумпція авторства. Принцип автоматичної охорони твору. Незалежність виникнення правової охорони від оприлюднення твору, його завершеності, призначення, жанру, обсягу, мети. Можливість правової охорони об'єктів зі «забороненим» змістом (шкідливе програмне забезпечення, твори порнографічного характеру тощо). Знак охорони авторського права. Особливості державної реєстрації авторського права. Способи фіксації дати створення твору. Авторське право і право власності на об'єкт, в якому втілено твір.

Питання для самоконтролю:

1. З якого моменту виникає авторське право на незавершений твір?
2. В чому полягає принцип автоматичної охорони твору?
3. Чому виникнення авторського права не залежить від оприлюднення твору, його завершеності, призначення, жанру, обсягу, мети?

-
4. Чи виникає авторське право на об'єкти, розповсюдження яких заборонене через те, що їх зміст суперечить вимогам чинного законодавства?
 5. Що означає знак охорони авторського права?
 6. Якщо на творі відсутній знак охорони авторського права, чи означає це, що твір не охороняється, і чому?
 7. Яким є порядок державної реєстрації авторського права?
 8. В який спосіб можна зафіксувати дату створення твору?
 9. Як співвідносяться авторське право і право власності на об'єкт, в якому втілено твір?
 10. В чому полягає територіальний характер авторського права?

Додаткова література за темою:

1. Басай О. В. Первинні підстави виникнення прав інтелектуальної власності. Наукові праці Національного університету «Одеська юридична академія». 2012. Т. 12. С. 383–391.

2. Басай О. В. Підстави виникнення цивільних прав у сфері авторського права. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Серія: Юридичні науки. 2014. Вип. 2. Т. 1. С. 155–159.

3. Бондаренко С. В. Розвиток системи державної реєстрації авторського права в Україні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Право. 2014. Вип. 29 (1). С. 9–12.

4. Капіца Ю. М. Використання знака охорони авторського права у наукових періодичних виданнях та монографіях. *Наука України у світовому інформаційному просторі*. Вип. 13. Київ: Академперіодика, 2016. С. 49–61.

5. Петренко І. Особливості реєстрації авторського права в Україні та інших країнах світу. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2019. № 1. С. 25–32.

6. Постанова Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2001 року № 1756 «Про державну реєстрацію авторського права і договорів, які стосуються права автора на твір».

7. Черевко П. П. Презумпція авторства у праві інтелектуальної власності. *Форум права*. 2012. № 3. С. 803–807.

8. Яворська О. Презумпція авторства та її застосування у судовій практиці. *Вісник Львівського університету*. Серія юридична. 2016. Випуск 62. С. 99–106.

Змістовий модуль 2

ПРАВОВИЙ СТАТУС СУБ'ЄКТІВ АВТОРСЬКОГО ПРАВА

Тема 1. Суб'єкти авторського права

Первинні і вторинні суб'єкти авторського права. Автори творів. Неповнолітні автори. Упорядники збірників та інших складених творів. Автори перекладів та інших похідних творів. Співавтори. Автори службових творів. Інші суб'єкти авторського права.

Питання для самоконтролю:

1. Як співвідносяться між собою автор і суб'єкт авторського права?
2. Чому юридична особа не може виступати первинним суб'єктом авторського права?
3. Які особливості має правовий статус неповнолітніх авторів?
4. За яких умов автор складеного твору набуває авторське право на складений твір?
5. Які умови повинні дотримуватися для набуття авторського права на похідний твір?
6. Як співвідносяться роздільне і нероздільне співавторство?
7. Які особи є співавторами аудіовізуального твору?
8. Чи залежить виникнення співавторства від укладення договору між співавторами і чому?
9. Якими суб'єктами авторського права, первинними чи вторинними, є:

-
- а) роботодавець автора службового твору;
 - б) автор похідного твору;
 - в) спадкоємець автора?

Додаткова література за темою:

1. Бажанов В. О. Договір про співавторство у цивільному праві України. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Серія: Юридичні науки. 2014. Вип. 2. Т. 1. С. 151–154.
2. Ізбаш О. О. Правове регулювання співавторства. *Актуальні проблеми політики*. 2014. Вип. 52. С. 343–352.
3. Кирилюк А. В. Правовий статус суб'єктів авторського права у мережі Інтернет. *Часопис цивілістики*. 2016. Вип. 20. С. 193–197.
4. Улітіна О. Співавторство при створенні фотографічного твору. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2017. № 6. С. 44–50.
5. Ульянова Г. О. Деякі питання співавторства. *Актуальні проблеми держави і права*. 2010. Вип. 53. С. 145–151.

Тема 2. Особисті немайнові права автора

Загальна характеристика особистих немайнових авторських прав. Право авторства. Право на ім'я. Право на псевдонім. Право на анонімність. Змістовна характеристика права на недоторканність твору. Сутність і порядок реалізації права доступу до твору образотворчого мистецтва. Особливості особистих немайнових прав автора твору архітектури. Особисті немайнові права постановника театральної постановки.

Питання для самоконтролю:

1. Яку роль відіграють особисті немайнові права у правовому статусі авторів?
2. Якими є сутність і значення права авторства?
3. Що означає право автора на ім'я і як воно співвідноситься з цивільним правом фізичної особи на ім'я?
4. Як характеризується і регулюється право на псевдонім?

-
5. В чому полягає право автора на анонімність?
 6. Які ознаки має право на недоторканність твору?
 7. З огляду на те, що закон надає спадкоємцям автора право захищати недоторканність твору, чи означає це, що право на недоторканність твору передається в спадщину і чому?
 8. Який зміст має право доступу до твору образотворчого мистецтва і який порядок реалізації цього права?
 9. Які особисті немайнові права має автор твору архітектури?
 10. Які особисті немайнові права передбачені для постановника театральної постановки?

Додаткова література за темою:

1. Верес І. Поняття та види особистих немайнових прав авторів. *Підприємництво, господарство і право*. 2016. № 8. С. 10–15.
2. Мікуліна М. Особисті немайнові права інтелектуальної власності як складова інтелектуальної приватності фізичної особи. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2011. № 4. С. 42–45.
3. Особисті немайнові права інтелектуальної власності творців: монографія / за заг. ред. В. В. Луця. Тернопіль: Підручники і посібники, 2007. 256 с.
4. Стефанчук Р. О. Особисті немайнові права фізичних осіб (поняття, зміст, система, особливості здійснення та захисту): монографія / Відп. ред. Я. М. Шевченко. Київ: КНТ, 2008. 626 с.
5. Сухорольський П. М. Право на анонімність як суттєвий елемент прав людини. *Правова інформатика*. 2013. № 1 (37). С. 39–48.
6. Харитонова О. І. До проблеми визначення особистих немайнових прав фізичної особи у галузі інтелектуальної власності. *Часопис цивілістики*. 2015. Вип. 19. С. 205–209.
7. Штефан А. С. Особисті немайнові права автора: становлення, розвиток, окремі аспекти захисту. Питання інтелектуальної власності: збірник наукових праць. Вип. 9. Київ: Лазурит-Поліграф, 2011. С. 178–189.

Тема 3. Особливості майнових авторських прав

Співвідношення майнових прав автора і способів використання творів. Поняття виключного права. Принцип вичерпання майнових прав та умови повторного введення примірників творів у цивільний обіг.

Право на відтворення. Публічне виконання і публічне сповіщення творів. Сутність публічної демонстрації і публічного показу творів. Право на повторне оприлюднення твору. Право на переробку і переклад твору. Право на включення твору як складової частини до збірників, антологій, енциклопедій тощо. Поняття і зміст права на розповсюдження. Характеристика подання творів до загального відома публіки. Здавання творів в майновий найм і комерційний прокат. Право на авторську винагороду та форми її виплати. Право слідування.

Спадкування майнових авторських прав.

Питання для самоконтролю:

1. В чому полягає виключність майнових авторських прав?
2. Яка відмінність між майновими авторськими правами та способами використання твору?
3. Якщо в майбутньому виникає новий спосіб використання вже існуючого твору, чи означає це й виникнення нових прав на цей твір?
4. Як співвідносяться поняття «примірник твору» і «копія твору»?
5. Що означає право на відтворення?
6. Чим відрізняються між собою публічне виконання і публічне сповіщення, публічна демонстрація і публічний показ творів?
7. Який зміст має право на повторне оприлюднення?
8. Як характеризується право на розповсюдження?
9. Що таке авторська винагорода і в які способи вона може виплачуватися?
10. Чи призводить розміщення копії твору в мережі Інтернет до вичерпання майнових прав на цей твір?
11. В чому полягає право слідування?
12. Яким є порядок спадкування майнових авторських прав?

-
13. Щоб використовувати похідний твір, чи потрібен автору похідного твору дозвіл від автора первинного твору, переробкою якого є цей похідний твір, і чому?

Додаткова література за темою:

1. Басай О. В. Класифікація майнових прав у сфері авторського права. *Південноукраїнський часопис*. 2014. № 4. С. 89–91.
2. Бутнік-Сіверський С. О. Спадкування прав інтелектуальної власності: монографія. Київ: НДІ ІВ НАПрНУ, НВП Інтерсервіс, 2013. 168 с.
3. Гелецька І. Реалізація принципу неподільності авторського права під час здійснення права на спадкування. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 6. С. 19–23.
4. Дюкарева К. Ю. Права інтелектуальної власності спів-авторів у разі створення твору науки у зв'язку з виконанням трудового договору. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Право. 2018. Вип. 50. Т. 1. С. 65–70.
5. Євков А. М. Використання об'єктів авторського права в рекламі у контексті проблематики вичерпання виключних прав. *Проблеми законності*. 2016. Вип. 135. С. 52–59.
6. Зайцева-Калаур І. В. Межі використання авторських творів журналістів організаціями ЗМІ. *Часопис Академії адвокатури України*. 2013. № 21. URL: <http://e-pub.aau.edu.ua/index.php/chasopys/article/viewFile/716/720>.
7. Кетрарь А. Зміст суб'єктивного авторського права. *Актуальні проблеми державного управління*. 2012. Вип. 1. С. 77–80.
8. Кирилюк А. В. Зміст та обсяг авторських прав в мережі Інтернет. *Вісник Південного регіонального центру Національної академії правових наук України*. 2016. № 7. С. 127–134.
9. Мазуренко С. В. Принцип вичерпання права як підстава обмеження правомочності власника об'єкта інтелектуальної власності. *Часопис цивілістики*. 2012. Вип. 13. С. 99–102.
10. Майданик Л. Здійснення спільних майнових прав інтелектуальної власності подружжя на твір за цивільним законодавством України. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2017. № 2. С. 12–17.

11. Мамчур Л. Розміщення твору в мережі Інтернет як спосіб його використання. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2011. № 3. С. 34–40.

12. Огнев'юк Г. Особливості використання об'єктів інтелектуальної власності в соціальних мережах. *Підприємництво, господарство і право*. 2016. № 7. С. 21–25.

13. Постанова Кабінету Міністрів України від 04 листопада 1997 року № 1209 «Про затвердження правил роздрібної торгівлі примірниками аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних».

14. Постанова Кабінету Міністрів України від 17 серпня 1998 року № 1315 «Про затвердження Положення про державне посвідчення на право розповсюдження і демонстрування фільмів».

15. Постанова Кабінету Міністрів України від 13 жовтня 2000 року № 1555 «Про затвердження положень з питань розповсюдження примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних».

16. Постанова Кабінету Міністрів України від 26 вересня 2001 року № 1252 «Про затвердження Тимчасового положення про мінімальні ставки гонорару та авторської винагороди за фільми, що створюються за державним замовленням на кіностудіях України».

17. Постанова Кабінету Міністрів України від 18 січня 2003 року № 72 «Про затвердження мінімальних ставок винагороди (роялті) за використання об'єктів авторського права і суміжних прав».

18. Постанова Кабінету Міністрів України від 27 червня 2003 року № 992 «Про розмір відрахувань виробниками та імпортерами обладнання і матеріальних носіїв, із застосуванням яких у домашніх умовах можна здійснити відтворення творів і виконань, зафіксованих у фонограмах і (або) відеограмах».

19. Тверезенко О. Підстави виникнення (набуття) майнових прав інтелектуальної власності. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2019. № 4. С. 76–85.

20. Троцька В., Петренко С. Тимчасове відтворення творів у мережі Інтернет: правові аспекти та судова практика. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2015. № 4. С. 36–44.

21. Троцька В. «Податок на google»: особливості використання публіцистичних творів, розміщених у мережі Інтернет. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2015. № 1. С. 27–36.

22. Улітіна О. Особливості розподілу авторського права на фотографічний твір, що створений за участю моделі. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2019. № 1. С. 17–24.

23. Харитоновна О. І. Проблеми створення єдиного цифрового ринку й авторські права. Наукові праці Національного університету «Одеська юридична академія». 2015. Т. 16. С. 44–50.

24. Якубівський І. С. Використання твору в авторському праві України. *Право та інновації*. 2015. № 4 (12). С. 65–71.

Тема 4. Обмеження майнових прав автора

Мета обмежень майнових прав автора. Триступеневий тест за Бернською конвенцією.

Правила цитування. Використання літературних і художніх творів як ілюстрацій у виданнях, передачах мовлення, звукозаписах чи відеозаписах навчального характеру. Відтворення у пресі, публічне виконання і публічне сповіщення творів з поточних економічних, політичних, релігійних та соціальних питань. Відтворення з метою висвітлення поточних подій засобами масової інформації або кінематографії, публічне сповіщення або інше публічне повідомлення творів, побачених або почутих під час перебігу таких подій. Відтворення у каталогах творів, виставлених на доступних публіці виставках, аукціонах, ярмарках або у колекціях для висвітлення зазначених заходів. Використання творів з метою забезпечення інтересів сліпих, осіб з порушенням зору та осіб з дислексією. Відтворення творів для судового і адміністративного провадження. Публічне виконання музичних творів під час офіційних і релігійних церемоній, а також похоронів. Відтворення з інформаційною метою у газетах та інших періодичних виданнях, передача в ефір або інше публічне сповіщення публічно виголошених промов, звернень, доповідей та інших подібних творів. Використання правомірно оприлюднених літературних, художніх, музичних та інших творів для створення на їх

основі іншого твору в жанрі літературної, музичної чи іншої пародії, попури або карикатури. Вільне відтворення бібліотеками та архівами примірників твору репрографічним способом. Вільне відтворення примірників твору для навчання. Вільне копіювання, модифікація і декомпіляція комп'ютерних програм. Вільне відтворення в особистих цілях.

Питання для самоконтролю:

1. Які критерії застосовуються до випадків вільного використання творів?
2. Яким є порядок цитування творів інших авторів?
3. Чим відрізняється використання творів як ілюстрацій у виданнях, передачах мовлення, звукозаписах чи відеозаписах навчального характеру від цитування?
4. Яким чином і з якою метою дозволяється вільне використання творів засобами масової інформації?
5. Чи допускається вільне відтворення творів, представлених на публічному заході, у каталозі для висвітлення цього заходу, якщо каталог розповсюджується безкоштовно, однак вхід глядачів на захід є платним?
6. Яким чином і в яких межах дозволене вільне використання творів в інтересах осіб з вадами зору та дислексією?
7. Чому відтворення творів для судового і адміністративного провадження здійснюється без дозволу автора?
8. Які особливості мають пародія, карикатура і попури, створювані в режимі вільного використання творів?
9. В якому порядку здійснюється вільне відтворення творів бібліотеками та архівами?
10. Як характеризується вільне відтворення примірників твору для навчання?
11. В чому полягає модифікація і декомпіляція комп'ютерної програми?
12. Чи відноситься відтворення твору з метою здійснення індивідуальної підприємницької діяльності до відтворення твору в особистих цілях і чому?
13. Які межі має вільне відтворення твору в особистих цілях?

Додаткова література за темою:

1. Блажівська Н. Обмеження прав інтелектуальної власності відповідно до практики Європейського суду з прав людини. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2018. № 6. С. 133–141.
2. Ващинець І. І. Вплив практики Європейського суду з прав людини на межі суб'єктивних авторських прав. *Часопис Київського університету права*. 2018. № 2. С. 205–209.
3. Майданик Л. Пародія на деякі об'єкти права інтелектуальної власності за законодавством України. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 11. С. 45–48.
4. Менсо І. Особливості вільного використання творів електронними бібліотеками з навчальною та науковою метою в сучасному авторському праві. *Europsky politicky a pravni diskurz*. 2018. Vol. 5, Iss. 6. С. 241–245.
5. Савич С. С. Авторське право у цифровому середовищі: проблема монополії правовласника та забезпечення умов вільного використання творів. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2015. № 1. С. 86–92.
6. Троцька В. Вільне використання творів з метою забезпечення функціонування державного механізму. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2016. № 1. С. 32–41.
7. Троцька В. Особливості вільного використання творів для створення пародій. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2017. № 1. С. 24–36.
8. Троцька В. Публічні інтереси суспільства = приватні інтереси авторів. Чи можливе досягнення рівноваги в цифрову епоху? *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2019. № 2. С. 5–16.
9. Троцька В. Сутність вільного використання об'єктів авторського права і суміжних прав. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2014. № 4. С. 19–28.
10. Троцька В. Цифрові музеї та обмеження майнових прав авторів: законодавство і практика ЄС. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2018. № 5. С. 18–29.
11. Шахбазян К. С. Застосування в наукових публікаціях цитат з опублікованих творів, права на які належать іншим авто-

рам. Наука України у світовому інформаційному просторі. Вип. 14. Київ: *Академперіодика*, 2017. С. 51–58.

12. Штефан А. Пародія на музичний твір з текстом в порядку вільного використання творів. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2016. № 5. С. 66–74.

13. Штефан А. С. Створення карикатури в режимі вільного використання творів. Об'єкти цивільних прав. Актуальні дослідження: Матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Київ, 18 квітня 2018 р.) / за ред. А. С. Штефан. Київ: Інтерсервіс, 2018. С. 41–46.

Тема 5. Строк дії авторського права

Тривалість правової охорони особистих немайнових прав автора. Загальний строк правової охорони творів. Строк дії авторського права на твори, оприлюднені анонімно або під псевдонімом. Дія авторського права на твори, творені у співавторстві. Авторське право на твори помертньо реабілітованих авторів. Тривалість правової охорони творів, вперше опублікованих протягом 30 років після смерті автора, і творів, вперше оприлюднених після закінчення строку правової охорони. Порядок обчислення строків дії авторського права.

Наслідки спливу строку правової охорони твору. Порядок використання творів, що перейшли у суспільне надбання.

Питання для самоконтролю:

1. Як охороняються особисті немайнові права автора?
2. Яким є загальний строк правової охорони творів?
3. Які спеціальні строки дії авторського права встановлені законодавством України?
4. Як обчислюється строк дії авторського права?
5. Якими є наслідки закінчення строку дії авторського права?
6. В якому порядку використовуються твори, що перейшли до суспільного надбання?

Додаткова література за темою:

1. Коваленко Т. Використання творів, які є суспільним надбанням. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2012. № 6. С. 29–32.

2. Литвин С. Й. Окремі питання щодо припинення чинності виключних майнових прав на твір. *Право.ua*. 2015. № 3. С. 116–122.

3. Микитин В. До питання про строки чинності майнових прав інтелектуальної власності. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2013. № 1. С. 8–15.

4. Петренко І. Особливості використання літературних творів, що перейшли до суспільного надбання: зарубіжний досвід та національна практика. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2015. № 3. С. 12–20.

5. Постанова Кабінету Міністрів України від 03 березня 1992 року № 108 «Про розміри відрахувань до фондів творчих спілок України за використання творів літератури і мистецтва».

Тема 6. Розпорядження правами на твір

Види договорів в авторському праві. Форма авторського договору. Загальні вимоги до договорів щодо розпорядження майновими правами на твір. Виключна і невиключна ліцензія на використання твору. Істотні умови ліцензійного договору. Особливості договору про відчуження виключних майнових авторських прав. Договір про розподіл виключних майнових прав. Характеристика договору замовлення на створення і використання твору. Порядок виконання авторського договору. Підстави для визнання недійсним договору щодо розпорядження майновими правами на твір.

Питання для самоконтролю:

1. Які види договорів щодо розпорядження майновими авторськими правами існують і в чому відмінність між цими договорами?
2. В якій формі можуть укладатися авторські договори?

-
3. Чим відрізняються виключна і невиключна ліцензія на використання твору?
 4. Якщо в ліцензійному договорі не зазначена територія, якою є територія дії прав за цим договором?
 5. На який строк вважається укладеним ліцензійний договір, якщо в ньому відсутнє положення про строк його дії?
 6. Якою може бути максимальна тривалість дії ліцензії на використання твору?
 7. Якими є умови договору про відчуження виключних майнових прав на твір?
 8. Чи може договір про відчуження виключних майнових прав укладатися на обмежений строк (наприклад, на 10 років) і чому?
 9. Чи припиняється дія ліцензійних договорів, укладених до моменту відчуження прав на твір і чинних на момент відчуження, у зв'язку зі зміною суб'єкта авторського права на твір і чому?
 10. Як характеризується договір замовлення про створення і використання твору?
 11. У разі створення твору образотворчого мистецтва за договором замовлення кому належить оригінал цього твору?
 12. Якщо замовник твору, що створюється за договором замовлення, висуває вимоги до цього твору, описує його елементи, складові, зміст, чи стає замовник співавтором цього твору і чому?
 13. Які умови авторських договорів є недійсними?
 14. Чи можна передати право на ідею і чому?
 15. Чи може незавершений твір бути об'єктом договору про передачу або відчуження виключних майнових прав і чому?

Додаткова література за темою:

1. Бажанов В. Загальна характеристика договору про передачу виключних майнових прав інтелектуальної власності в авторському праві. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки*. 2012. Вип. 94. С. 46–49.

2. Бажанов В. Істотні умови авторських договорів. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки*. 2011. Вип. 87. С. 87–90.

3. Бажанов В. О. Договір про створення за замовленням і використання об'єкта авторського права в цивільному праві України. *Право і суспільство*. 2014. № 6–1. С. 62–67.

4. Басай О. В. Розмежування договору про створення за замовленням і використання об'єктів права інтелектуальної власності та договору підряду. *Південноукраїнський часопис*. 2013. № 4. С. 105–107.

5. Вахонєва Т. Елементи та порядок укладення авторського договору. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2016. № 5. С. 18–27.

6. Вахонєва Т. Забезпечення виконання договорів про розподілення прав на результати інтелектуальної (творчої) діяльності. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 2. С. 5–8.

7. Вахонєва Т. Поняття та види договорів про створення й передачу об'єктів авторського права. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2016. № 2. С. 59–68.

8. Грабовська Г. М. Особливості укладення договору на музичний твір. *Актуальні проблеми правознавства*. 2016. Вип. 1. С. 105–108.

9. Договірні форми розпорядження майновими правами на об'єкти авторського права: монографія / кол. авторів; за наук. ред. Мироненко Н. М. Київ: Інтерсервіс, 2014. 248 с.

10. Зайцева-Калаур І. В. До питання про недійсність авторського договору. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2017. Вип. 6 (1). С. 79–82.

11. Зайцева-Калаур І. Форма авторського договору, що укладається організаціями ЗМІ в процесі їхньої діяльності. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2011. № 1. С. 46–50.

12. Кетрарь А. А. Умови авторських договорів. *Часопис цивільстики*. 2015. Вип. 19. С. 217–221.

13. Кодинець А. Договірні відносини у сфері передання майнових прав інтелектуальної власності. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2015. № 2. С. 5–13.

14. Козинець А. Проблеми нормативного регулювання ліцензійного договору. *Підприємництво, господарство і право*. 2015. № 1. С. 22–26.

15. Якубівський І. Договірні відносини зі створення за замовленням об'єктів права інтелектуальної власності. *Підприємництво, господарство і право*. 2016 № 7. С. 31–36.

16. Якубівський І. Методологічні засади правового регулювання договірних відносин щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 3. С. 59–63.

17. Якубівський І. Часткове передання майнових прав інтелектуальної власності. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2016. № 1. С. 17–24.

Змістовий модуль 3

Актуальні проблеми захисту авторського права

Тема 1. Види порушень авторського права

Поняття порушення авторського права та його ознаки. Види порушень особистих немайнових прав автора. Сутність піратства. Характеристика плагіату. Ввезення на митну територію України примірників творів без дозволу осіб, які мають авторське право, як один з видів порушень авторського права. Поняття загрози порушення авторського права та характеристика дій, що створюють таку загрозу. Обхід технічних засобів захисту як різновид порушення авторського права. Підроблення, зміна чи вилучення інформації про управління правами без дозволу суб'єктів авторського права чи особи, яка здійснює таке управління. Розповсюдження, ввезення на митну територію України з метою розповсюдження, публічне сповіщення об'єктів авторського права, з яких без дозволу суб'єктів авторського права вилучена чи змінена інформація про управління правами. Характеристика камкордингу. Зловживання посадовими особами організації колективного управління службовим становищем, що призвело до невиконання або неналежних розподілу і виплати винагороди правовласникам. Проблеми порушення авторського права в мережі Інтернет.

Питання для самоконтролю:

1. Як співвідносяться між собою порушення, невизнання та оспорування авторського права?
2. Якими є ознаки правопорушення у сфері авторського права?
3. У чому може полягати порушення права на ім'я (псевдонім) та анонімність автора?
4. Як характеризується порушення права на недоторканність твору?
5. Якщо суб'єкт здійснив творчу переробку твору без дозволу особи, яка має авторське право на цей твір, чи буде здійснення цієї творчої переробки порушенням права на недоторканність твору?
6. Що становить собою зловживання посадовими особами організації колективного управління службовим становищем як вид порушення авторського права?
7. Які ознаки має піратство? Чим відрізняються піратство й Інтернет-піратство?
8. Якими є характерні риси плагіату?
9. Як співвідносяться між собою плагіат у розумінні Закону України «Про авторське право і суміжні права» та академічна доброчесність у розумінні Закону України «Про освіту»?
10. Чому ввезення на митну територію України примірників творів без дозволу осіб, які мають авторське право, є порушенням авторського права?
11. Чим відрізняються порушення авторського права і загроза його порушення?
12. Які дії можуть становити загрозу порушення авторського права?
13. Яку характеристику і призначення мають технічні засоби захисту авторського права? Які дії можуть кваліфікуватися як обхід таких технічних засобів захисту?
14. В чому полягає порушення у разі підроблення, зміни чи вилучення інформації про управління правами без дозволу суб'єктів авторського права чи особи, яка здійснює таке управління?
15. Чому до порушень авторського права належить розповсюдження, ввезення на митну територію України з метою розпов-

судження, публічне сповіщення об'єктів авторського права, з яких без дозволу суб'єктів авторського права вилучена чи змінена інформація про управління правами?

16. Які ознаки має камкординг?

17. Які види порушень авторського права можуть здійснюватися в мережі Інтернет?

Додаткова література за темою:

1. Гаряєва Г. М., Муренко О. Л. Піратство як порушення авторських та суміжних прав у сфері інтелектуальної власності. *Юрист України*. 2018. № 1 (36). С. 5–8.

2. Закон України «Про освіту» від 05 вересня 2017 року № 2145-VIII.

3. Кетрарь А. Правопорушення у сфері авторського права і суміжних прав: плагіат і піратство. *Актуальні проблеми державно-го управління*. 2012. Вип. 3. С. 59–62.

4. Кирилюк А. В. Правопорушення авторських прав у мережі Інтернет: поняття та види. *Часопис цивілістики*. 2017. Вип. 22. С. 117–121.

5. Кочина О. Піратство як один з найпоширеніших способів порушення авторських та суміжних прав. *Право і суспільство*. 2015. № 5. Ч. 3. С. 80–85.

6. Кочина О. Поняття та види інтелектуального піратства в Україні. *Підприємництво, господарство і право*. 2016. № 6. С. 19–22.

7. Старчук О. В. Плагіат та інтелектуальне піратство: загальнотеоретичні аспекти. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2018. № 4. С. 77–80.

8. Ульянова Г. О. Привласнення авторства і примусу до співавторства як порушення авторських прав. *Молодий вчений*. 2015. № 2 (6). С. 874–877.

9. Штефан А. Камкординг, кардшейрінг, піратство: законодавчі новели щодо видів порушень авторського права і суміжних прав. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2017. № 3. С. 12–17.

10. Штефан А. Науковий плагіат: співвідношення використання ідеї та форми вираження твору. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2016. № 4. С. 68–79.

11. Штефан А. Причини вчинення плагіату та шляхи його попередження. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2017. № 4. С. 24–30.

Тема 2. Форми і способи захисту авторського права

Самозахист авторського права. Адміністративна відповідальність за порушення авторського права. Кримінальна відповідальність за порушення авторського права. Цивільно-правова відповідальність за порушення авторського права.

Особливості визнання авторського права як способу його захисту. Поновлення авторського права. Застосування заборони дій, що порушують авторське право чи створюють загрозу його порушення. Припинення підготовчих дій до порушення авторського права. Відновлення становища, яке існувало до порушення авторського права, як спосіб його захисту. Характеристика зміни та припинення правовідношення як способів захисту авторського права. Визнання правочину, укладеного у сфері авторського права, недійсним. Особливості форм відшкодування майнової шкоди за порушення авторського права. Компенсація моральної (немайнової) шкоди за порушення авторського права. Публікація в засобах масової інформації даних про допущені порушення авторського права та судових рішень щодо цих порушень.

Специфіка застосування порядку припинення порушень авторського права з використанням мережі Інтернет.

Питання для самоконтролю:

1. В чому полягає самозахист авторського права?
2. Якими є умови адміністративної відповідальності за порушення авторського права?
3. Яке порушення авторського права є підставою для кримінальної відповідальності?
4. Які основні засади цивільно-правової відповідальності за порушення авторського права?
5. У чому полягає визнання авторського права?

-
6. В які способи може здійснюватися поновлення авторського права?
 7. Як співвідносяться порушення авторського права і загроза його порушення?
 8. Як характеризується заборона дій, що порушують право чи створюють загрозу його порушення, як спосіб захисту авторського права?
 9. Які ознаки мають підготовчі дії до порушення авторського права, в чому їх відмінність від правопорушення?
 10. Які особливості має відновлення становища, яке існувало до порушення авторського права, як мета захисту і як спосіб захисту?
 11. У яких випадках застосовуються такі способи захисту авторського права, як зміни та припинення праввідношення, і в чому вони полягають?
 12. За яких підстав правочин, укладений у сфері авторського права, може бути визнано недійсним?
 13. Які форми відшкодування майнової шкоди можуть застосовуватися у разі порушення авторського права?
 14. В якому порядку застосовується компенсація за порушення авторського права?
 15. Які ознаки має моральна (немайнова) шкода в контексті порушення авторського права?
 16. На досягнення якої мети спрямовується публікація в засобах масової інформації даних про допущені порушення авторського права та судових рішень щодо цих порушень як спосіб захисту авторського права?
 17. Які особливості відповідальності Інтернет-провайдерів за порушення авторського права з використанням мережі Інтернет?
 18. Яким є порядок припинення порушень авторського права з використанням мережі Інтернет?

Додаткова література за темою:

1. Блажівська Н. Загальна характеристика захисту прав інтелектуальної власності в практиці Європейського суду з прав

людини. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2018. № 5. С. 83–92.

2. Грабовська Г. М. Способи та форми захисту авторського права. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Право. 2012. Вип. 19. Т. 2. С. 38–40.

3. Зеров К. О. Особливості захисту авторських прав на твори, розміщені в мережі Інтернет: монографія. Київ: Інтерсервіс, 2018. 220 с.

4. Зеров К. О. Самозахист авторського права на твори, розміщені в мережі Інтернет. *Часопис цивілістики*. 2016. Вип. 20. С. 211–220.

5. Зеров К. Судова заборона як спосіб захисту авторського права. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2019. № 1. С. 40–49.

6. Захист прав інтелектуальної власності в Україні: проблеми законодавчого забезпечення та правозастосування: монографія / кол. авторів; за заг. ред. О. П. Орлюк. Київ: Лазурит-Поліграф, 2009. 242 с.

7. Капіца Ю. М., Рассомахіна О. А., Шахбазян К. С. Спеціальні механізми захисту авторського права і суміжних прав у мережі Інтернет. *Інформація і право*. 2012. № 3. С. 129–140.

8. Кодинець А. Захист прав інтелектуальної власності в умовах впровадження судової реформи. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 3. С. 9–13.

9. Коваль І. Ф. Защита прав интеллектуальной собственности: учеб. пособ. / под общ. ред. Е. П. Орлюк. Киев: Лазурит-Полиграф, 2010. 300 с.

10. Криволапчук В., Филь С. Захист прав інтелектуальної власності Національною поліцією та МВС України. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2019. № 4. С. 39–47.

11. Литвин С. Й. Проблеми відшкодування майнової шкоди в авторському праві. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Право. 2015. Вип. 35 (1.1). С. 149–154.

12. Мацкевич О. Особливості захисту авторських прав у цифровому медійному середовищі. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2015. № 4. С. 15–25.

13. Штефан А. Відновлення становища, яке існувало до порушення права, і поновлення права як способи захисту авторського права. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2014. № 5. С. 43–48.

14. Штефан А. Відшкодування майнової шкоди як спосіб захисту авторського права. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2014. № 1. С. 24–34.

15. Штефан А., Зеров К. Припинення порушень авторського права і суміжних прав у мережі Інтернет: огляд законодавчих новел. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2017. № 3.

16. Штефан А. Компенсація за порушення авторського права і суміжних прав. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2019. № 3. С. 5–18.

17. Штефан А. Компенсація немайнової шкоди як спосіб захисту авторського права. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2011. № 6. С. 62–69.

18. Штефан А. Припинення дії, яка порушує право чи створює загрозу його порушення, як спосіб захисту авторського права. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2013. № 2. С. 43–47.

19. Штефан А. С. Визнання права як спосіб захисту авторського права. Питання інтелектуальної власності: збірник наукових праць. Вип. 10. 2012. С. 159–163.

20. Штефан А. С. Проблеми кримінальної відповідальності за порушення авторського права і суміжних прав. Порушення прав інтелектуальної власності та боротьба з ними: матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Київ, 07 грудня 2017 р.) / за ред. А. С. Штефан. Київ: Інтерсервіс. 2018. С. 59–65.

21. Штефан А. С. Публікація в засобах масової інформації даних про допущені порушення авторського права та судових рішень щодо цих порушень як спосіб захисту авторського права. *Часопис Академії адвокатури України*. 2014. № 7 (3 (24)). С. 104–109.

22. Штефан А. Самозахист авторського права і суміжних прав. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2010. № 3. С. 22–29.

23. Штефан А. Цивільно-правові способи захисту авторського права і суміжних прав. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2009. № 2. С. 41–51.

24. Яворська О. С. Охорона авторських і суміжних прав у разі їх порушення з використанням мережі Інтернет. *Право України*. 2018. № 1. С. 81–90.

25. Якубівський І. Заборона неправомірного використання об'єкта як спосіб захисту майнових прав інтелектуальної власності. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 12. С. 68–72.

Наукове видання

**Актуальні проблеми авторського права України:
*практикум***

Штефан Анна Сергіївна

Комп'ютерне макетування — *Л. Цикаленко*
Художнє оформлення — *Н. Мінченко*

Адреса редакції:
вул. Казимира Малевича 11, Київ, 03150
Тел.: 228-21-36; тел./факс: 200-08-76
www.ndiiv.org.ua
e-mail: letter@i.kiev.ua

Формат 60x84/16. Папір офсетний.
Гарнітура SchoolBookСТТ.
Ум.-друк. арк. 2,4. Наклад 300 прим.
Видавець: ТОВ «НВП «Інтерсервіс»
м. Київ, вул. Бориспільська, 9.
Свідоцтво: серія ДК № 3534 від 24.07.2009 р.
Виготовлювач: ТОВ «НВП «Інтерсервіс»
м. Київ, вул. Бориспільська, 9.
Свідоцтво: серія ДК № 3534 від 24.07.2009 р.